

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus Aliqui De Examine Conscientiæ Generali Quotidiano Secundum Doctrinam S. P. N. Ignatii In Libello Exercitiorum

Palma, Luis de la

Coloniae, 1701

cap. 11. Reliqua exercitia juvari & vires suas accipere ab examine.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51909](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51909)

C A P U T XI.

Reliqua Exercitia omnia juvari, & vires suas accipere ab Examine.

PRæter alia Examinis emolumenta hæc utilitas, quam Capitis hujus titulus præfert, considerationem singularem meretur. Verissimum enim est, ceterorum Exercitiorum spiritualium & vires & efficaciam ad animæ nostræ progressum, quoadantenus ab Examine provenire, quatenus Examen illis omnibus se communicat. In quo mira magni spiritus Magistri Ignatii dexteritas elucescit. Sicut enim in Pharmacopeiâ medicamentorum genera varia sunt, quædam dulcia, quædam amara, quædam minus magisve efficacia, quæ secundum morbi gravitatem, viresque & dispositionem infirmi, convenienti pondere & mensura ab artifice commiscentur; ita etiam in Meditationum &

&

& Exercitiorum spiritualium officinâ ,
 quædam remedia suaviora sunt , quæ-
 dam mordaciora , quædam efficaciam vel
 minoris vel majoris , quarum juxta præ-
 sentem exercitantis necessitatem attem-
 peratio , prudentiam Directoris requi-
 rit. Apparet autem S. Patrem no-
 strum in Meditationibus ferè singulis
 aliquid Examinis adhibuisse , alias plus ,
 alias minus. Unde medicinam hanc
 veluti totius officinæ suæ spiritualis effi-
 cacissimam habuisse videtur , quæ ani-
 met , viresque & virtutem afferat exer-
 citiis ceteris universis.

Probatione veritatis hujus haud
 aliâ opus est , quam inductione exer-
 citiorum plurimorum , & ferè omnium:
 dummodò supponamus per examen in-
 telligi reflectionem quamlibet supra
 seipsum , aut supra actiones suas , aut
 supra profectum suum in spiritu , ut
 vitiosa corrigantur , obliqua compla-
 nentur , & recta perficiantur. In pri-
 mis igitur in fundamento exercitiorum
 sic ait: *Debemus absque differentiâ nos
 habere circa res creatas omnes , prout li-*

bertati arbitrii nostri subjecta sunt, & non prohibita: ita ut, quod in nobis est: non queramus sanitatem magis quam aegritudinem, neque divitias paupertati, honorem contemptui, vitam longam brevi preferamus. Sed consentaneum est, ex omnibus ea demum, qua ad finem ducunt, eligere ac desiderare. Quanam ratione fieri poterit, quod hic praescribitur, absque ope Examinis? Non dico, ut deliberetur, utrum hoc vel illud magis minusve ducat ad finem nostrum, id enim attinet ad materiam electionis: sed utrum ista indifferentia in nobis sit, quam tamquam fructum proprium & singularem hoc Fundamentum intendit. Necessse igitur est, ut hoc loco discutiamus propensiones nostras, atque indagemus an creatura aliqua perperam affectum nostrum abripiat: veluti si quis apud libripendem examinet an in hanc vel illam partem bilancis scapus inclinet.

Veniamus ad hebdomadem primam: quæ sicut ad contritionem, ad dolorem, ad lacrymas tota dirigitur;

gitur; ita continet exercitia, quæ non aliud sunt quam examen. Tres enim illi fructus examinis, quos capite præterito dicebamus, memoria sive notitia peccatorum; compunctio sive dolor, & propositum emendationis, ita illarum Meditationum primarum visceribus intimè imbibuntur, earumque veluti substantia sunt. Id videre est in tribus punctis Exercitii primi, meditandi secundum tres animæ potentias, & In Colloquio ejusdem. Ut quid enim memoriæ objicitur peccatum Angelorum, peccatum primorum Parentum, & peccatum particulare eorum, qui unico mortali commisso condemnati fuere; nisi ut, *Erubescam & confundar totus, factâ unius tantum peccati Angelorum cum tot meis comparatione: unde colligere liceat, cum illi ob unicum crimen addicti sint inferno, quam sæpe ipse supplicium idem meruerim.* Et iterum de iis qui dumtaxat semel peccaverunt, *Considerando quod peccato tali vel semel dumtaxat commisso, fortè detrusi sint multi ad infernum: quodque præterea*

*innumeri, ob delicta meis pauciora atque
 leviora fortè cruciantur aeternis pœnis.*
 Quomodo hæc peccatorum alienorum
 & propriorum comparatio institui po-
 test nisi propria quadantenas examinen-
 tur? Quomodo erubescere quis potest
 & confundi, nisi dolorem concipiat de
 peccatis commissis? Quomodo, aut ad
 quid, hos excitabit affectus voluntatis,
 nisi ut proponat emendationem, pœ-
 nitentiam, vitæque immutationem?
 Quid verò hæc sunt nisi puncta, quæ in
 Examine quotidiano, ad unicum diem
 arctantur, istic autem ad omnes actus
 malos vitæ præteritæ extenduntur? Rur-
 sum in Colloquio, quid sibi vult istud,
*Arguam insuper meipsum, percunctans
 quid hætenus dignum memoratu egerim
 pro Christo? quid agam tandem, aut a-
 gere debeam?* nisi ut meipsum inspiciam,
 atque examinem? Quid porro in
 meipso examinandum est? Quid hæ-
 tenus egerim pro Christo; & inve-
 niam offensas plurimas. Quid agere
 debeam: & inveniam, immutandam
 esse vitam, cum proposito firmo emen-
 dationis.

dationis. Hæc ipsissima forma exami-
 nis clarissimis verbis exprimitur in
 Exercitio secundo, sive Meditatione
 de peccatis. In primo enim puncto
 fit *Processus quidam*, per quem peccata
 totius vitæ in memoriam revocantur, per-
 cursis gradatim discussisque annis, &
 spatiis temporum singulis. Hoc igitur
 punctum respondet tertio puncto
 examinis: cum sola hac differentia,
 quod in examine ratio exigatur de ho-
 ra in horam; hic vero, ubi vita omnis
 examinatur, de anno in annum, & de
 spatio in spatium. A secundo pun-
 cto usque ad quintum, afferuntur ea
 quæ movere possunt ad horrorem pec-
 cati: nimirum, sceditas peccatorum,
 vilitas personæ peccantis, Majestas
 personæ offensæ, justa indignatio crea-
 turarum omnium, à quibus vindicta
 timeri possit. Hæc omnia non aliud
 sunt, quam motiva compunctionis &
 doloris, pertinentque ad examinis pun-
 ctum quartum. Post hæc in Colloquio
 expresse dicitur, *Propositâ in futurum
 mei emendatione*. En examinis punctum
 quintum.

atque
 ænis.
 orum
 i po-
 inen-
 potest
 iat de
 ut ad
 itatis,
 pœ-
 em?
 uæ in
 diem
 actus
 Rur-
 istud,
 ctans
 erim
 aut a-
 ciam,
 o in
 l ha-
 inve-
 gere
 idam
 nen-
 onis.

In hebdomadis ceteris, secundâ, tertiâ, & quartâ, etsi non adeo aperte exprimatur forma examinis: certum tamen est, mentem S. P. nostri esse, ut Meditationes istas omnes & singulas examen concomitetur. Quemadmodum enim per cingulum quo lumbos stringimus, vestimentum omne aptatur, & sine quo vestis cetera incomposita esset, ineptèque diffunderet: ita meditatio, quæ per seipsam latius diffunditur quam vestis, examine velut cingulo stringitur, & ad animam nostram applicatur, ut nobis idonea sit, morumque afferat reformationem. Atque hoc illud est, quod S. P. toties repetit, post considerationem personarum, verborum, & operum, quæ præscribitur in omni materia historica, reflectendum esse ad nosiplos, ut fructum aliquem referamus. Observationem singularem meretur, quod S. P. N. etsi tantam illo libello suo brevitate profiteatur, tot vicibus tamen, & iisdem verbis inculcet reflectionem ad nosiplos. Hæc enim verba. *Ad nos*

*nos reflectendo, ut ex consideratione tali fructum aliquem referamus: repetuntur in tribus punctis Meditationis de Incarnatione. Et iterum in tribus punctis Contemplationis de Nativitate. Et rursus in tribus primis punctis Contemplationis de gestis post cœnam. Et denique ad hæc ipsa tria puncta, exercitantem remittit in tribus primis punctis Contemplationis de Resurrectione. Quid sibi volunt assidue istæ reflectiones supra meipsum, nisi ut examinem in quo gradu reperiantur in me virtutes illæ, quas in historia proposita deprehendi; quæ sint culpæ & imperfectiones meæ ab exemplo isto dissidentes; quibus modis exemplari isti similis fieri possim. Facit etiam hæc reflectio, ut videam quid agere quidve pati debeam, ut me Domino meo conformem reddam, qui tot ac tanta pro me egit & passus est. Huc spectabat David, cum diceret: (a) *Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi?* Huc itidem spectat*

M 7

S. P.

(a) *Psal. 115: 3.*

S. P. N. in Colloquio Meditationis de tribus animæ potentiis, cum ait: *Meipsum percunctans, quid hætenus dignum memoratu egerim pro Christo, quid agam tandem, aut agere debeam.* Et in sexto puncto Meditationis primæ, hebdomadæ tertiæ, *Cogitare, cum talia ferat pro peccatis meis, quid agere debeam aut pati ejus causâ.* Et clarius in puncto primo Contemplationis ad amorem spiritualem: *Quibus optime inspectis, vertar ad meipsum, & disquiram mecum, quæ meæ sint partes, & quid æquum justumque sit, ut divina offeram & exhibeam Majestati.* Quid hoc est, *Vertar ad meipsum & disquiram mecum,* nisi examen meiipsum, quo inspiciam, quid egerim, quid porro agere possim & debeam in obsequium Domini mei. Consideratio & Meditatio quæ per se foret sterilis & infœcunda, fit frugifera & efficax, quando applicatur vitæ nostræ reformationi, fervorique bonorum operum per examen.

Quæ hucusque dicta sunt, spectant genera-

generaliter exercitia orationum & Me-
 ditationum. Quod si per examen non
 aliud intelligamus, quam inquisitionem
 in animi nostri motus, affectus, incli-
 nationes, dictamina, deliberationes,
 ut dispiciamus an rectæ rationi spiritui-
 que bono cõformes sint an diffformes:
 dubitari non potest, quin etiam exercitia
 electionis, & Regulæ discretionis,
 (quæ duæ res Libelli Exercitiorum pri-
 matum tenent) in examine suum habeant
 fundamentum. Etenim quem scopum
 habet Meditatio de duobus vexillis, nisi
 hunc qui declaratur in tertio præludio,
*Exploratas habere fraudes mali ducis:
 veri autem optimique Imperatoris Christi
 agnoscere mores ingenuos.* Utque ducis
 utriusque mores intra nos exploremus,
 Regula nobis indexque datur concio,
 & Luciferi, & Christi ad suos: quæ
 puncto tertio utriusque partis proponi-
 tur. Exercitium verò de tribus homi-
 num classibus quonam tendit? nisi ut
 in seipso quisque examinet, an averfio-
 nem sentiat à paupertate rerum, vel ad
 hanc paupertatem & divitias indifferens
 sit,

sit, atque an vel ad has, vel ad illam ex
 alio motivo feratur, quam desiderio
 divinæ gloriæ: ut ibidem dicitur pun-
 cto tertio, & Notando post illam Me-
 ditationem. Porro absque multo exa-
 mine electionem non posse institui, no-
 men ipsum declarat. Quid enim rei est
 electio, nisi libratio rerum duarum, ut
 dispiciam utra sit majoris obsequii divi-
 ni, majorisque emolumentum animæ meæ
 non inclinando in hanc vel illam par-
 tem ex affectu aliquo non bono? Quot
 verò modis in hoc negotio recurrendum
 est ad examen? Nam I. Examinandum
 est, an sim indifferens & sine affectu
 inordinato, & in æquilibrio quodam
 consistam, ut alterutram partem vel re-
 jiciam vel admittam: ut dicitur puncto
 secundo modi prioris Electionis. II.
 Examinandæ rationes quæ utrim-
 que occurrunt, inquirendumque in
 rationis cujuslibet pondus: ut ibi-
 dem dicitur, puncto quarto. III.
 His præmissis examinandum in quam
 partem magis inclinet ratio, ut secun-
 duma

dum rationis motum, non verò secundum carnis appetitum electio peragatur: ut ibidem dicitur puncto quinto. IV. Ad examinandam electionis sinceritatem quatuor Regulæ assignantur in secundo modo Electionis: & ad hoc ipsum conducunt Regulæ omnes de Spiritibus dignoscendis, quas Discretionis vocamus, & hunc titulum præterunt: *Ad motus anima, quos diversi excitant spiritus, discernendos, ut boni solum admittantur, & pellantur mali.* Hæc ergo omnia haud possunt aliter fieri, quam examinando & attentius considerando seipsum, motusque suos internos, secundum signa live spiritus boni, sive mali. Denique Annotatione primâ inter 20, hæc vocantur Exercitia spiritualia: *preparare & disponere animam, ad tollendas affectiones omnes malè ordinatas; & iis sublatis, ad quærendam & inveniendam voluntatem Dei, circa vitæ suæ institutionem & salutem animæ.* Si ista sunt Exercitia spiritualia: non possunt igitur fieri absque examine. Quisquis enim quærit & invenit,

nit,

nit, attendat necesse est an id quod invenit, illud ipsum sit quod quæsit: an vero affectio aliqua malè ordinata illum fefellerit, aliudque pro alio amplectatur. Verum hæc omnia delicatiora sunt & difficilia, postulantque Tractatum ampliolem: quæ tamen breviter hic attinguntur, ut examinis efficacia demonstraretur, quantumque animæ nostræ profectus crescit, tanto accuratius instituatur examen, & anatomia fiat minutior actionum motuumque interiorum.

Ut Caput hoc concludamus: non solummodo pauci illi qui in electionum materia exercentur, raros enim hos esse vult S. P. N. vel certè eos qui de vitæ statu deliberare velint, (a) idque ob materiæ subtilitatem; neque solum multi illi qui utiliter primæ hebdomadæ exercitia obire possunt, teste eodem: (b) sed generatim omnes, quicumque salutem suam desiderant, una cum ceteris exercitiis pietatis, examine

(a) 4. Par. cap. 8. litt. E.

(b) 7. Part. cap. 4. litt. F.

mine aliquo opus habent. Hujus rei formam habemus in primo modo orandi, quam S. P. N. in libello suo proponit, & à rudioribus ipsis, atque ad alia exercitia ineptioribus, adhibendam statuit. De hac enim oratione sic loquitur in Constitutionibus, (a) *Modò orandi, (præsertim primus trium illorum, qui in Exercitiis proponuntur,) ad multo etiam plures extendi possent: quivis enim bonâ præditus voluntate ad hæc idoneus est.* Hic verò orandi modus nihil aliud est, quam examen facile, & accommodatum captui vulgi: id quod ostendo. Oratio illius præparatoria, *Gratiæ continet postulationem, ut mihi detur agnoscere quidquid deliquero adversus Decalogi præcepta, meque in posterum emendare.* En secundum punctum examinis. Sequitur ipse modus orandi: *Mandatum quodlibet ordine discutiam, attendens, quo pacto servaverim illud aut violaverim.* En tertium punctum examinis. Tum subdit; *Deque occurrentibus in memoriam delictis veniam*

(a) *Ibid.*

niam precabor. En quartum punctum
examinis. Denique pro conclusione
orationis ait: *Completo de preceptis sin-*
gulis discursu, post mei accusationem &
gratia implorationem, ut eam vigilantius
custodiam, colloquium dirigam ad Deum.
En quintum punctum examinis. Ma-
nifestè igitur evinci potest S. Patrem
in hac doctrina attendisse ad quinque
puncta examinis, eaque in hoc orandi
modo sic adaptasse, ut omni homi-
num generi prodesse possent. Fixum
ergo sit examen conferre plurimum ad
purgationem conscientiae: atque illa
exercitia omnia ab examine habere,
quod reddant animam meliorem.